

Alica Haidlerová

Občianske výbory

Ach, veru, za totality sa narobilo orgánov vyše práva, ale robiť poriadne nemal kto! Aj v obci môjho pracovného pôsobiska sme mali štyri občianske výbory: v dvoch pričlenených obciach po jednom, jeden v osade patriacej k obci a jeden priamo v obci. To sme nevymýšľali sami to nám nariadili, koľko má byť tých OV. Predsedovia tých OV mali každý mesiac podávať písomné správy na okresný orgán, čo v tom – ktorom mesiaci urobili; za celé roky ani jeden jediný takúto správu nezastavil.

Keď takéto niečo „navrchu“ vymysleli, pracovník verejnej správy dolu vedel, že bude mať zas o robotu viac; robiť písomnosti miesto vymysleného orgánu. On ich oficiálne robiť nemal, ale keď na okres neprišlo ani jedno hlásenie, bol to on, ktorého bombardovali telefonáty, nie príslušného predsedu OV, lebo ten sa v kancelárii verejnej správy ani nenachádzal. A obťažovali tak sústavne a tak dlho, až to pracovník urobil sám – už len z toho dôvodu, že taký predseda OV by aj tak nikdy nič nenapísal. Než takéto otravovanie mesiac čo mesiac, bolo úspornejšie bez reči podávať hlásenie za všetky OV, každý mesiac niečo vymyslieť čo robili, každého trochu inak podpísať. Ja som to robila roky.

Netvrdím, že vôbec nič nerobili. Venovali sa – kde viac, kde menej – ochrane a tvorbe životného prostredia, zháňali brigády na upratovanie verejných priestranstiev, postarali sa o potrebného občana, keď už inak nie, tak aspoň tým, že prišli oznámiť, čo potrebuje. V takých prípadoch skoro vždy išlo len i starých ľudí, ale písať to neexistovalo! A tak pracovník verejnej správy mal vo svojom šuplíku komplet agendu občianskych výborov, ktorá sa mu utešene mesiac čo mesiac rozrastala ako v nej pribúdali mesačné hlásenia od A do Z ním vymyslené a všetci boli spokojní. „Občianske výbory boli platným doplnkom verejnej správy a fungovali.“ Ale z času na čas prišlo na ten – ktorý občiansky výbor, aby jeho predseda napísal článok o svojej činnosti do Spravodaja, ktorý vychádzal mesačne a bol určený pre funkcionárov a pracovníkov verejnej správy. Ako inak, taký predseda OV išiel do kancelárie verejnej správy, aby to niekto napísal. Či on vie články písať?

Tak prišla za mnou mladá sympatická predsedníčka OV, ktorá síce mala aj maturitu, ale také niečo vonkoncom napísať nevedela. „Dobre, napíšem“. S článkom som začala zoširoka: od osady, kým bola založená, kedy, ako vlastne vzniklo jej meno. Vychádzala som z toho, že Spravodaj sa expeduje do všetkých kútov okresu. Nie všade vedia, že vôbec kdesi existuje taká osada, o akej sa práve píše. Preto je potrebné s ňou čitateľa od základov oboznámiť. Konečne, bude to z článku to nestereotypné a najzaujímavejšie. Ostatok sa aj tak nutne bude podobať iným článkom občianskych výborov, pretože všetky majú ten istý účel, k vôli ktorému existujú.

A tu ma podpichol sám čert. Vyskúšam si, čo to s okresnými orgánmi spraví. Či pustia ďalej čo napíšem, alebo to zbabelo vyškrtnú. Keď príde najbližší Spravodaj, kde už článok bude vytlačený, budem sa môcť o tom presvedčiť. A tak som pekne v texte

napísala: osada má štyridsaťštyri domov a stopäťdesiat obyvateľov. Najzastúpenejšie – až 90%, je tu priezvisko „ŠTEFÁNIK“ a to podľa prvého prisťahovalca, ktorý sa z dolnej zeme utiekol medzi temnejšie hory pred tureckým prenasledovaním. Usadil sa tu, jeho rodina sa rozmnožila a tým rozmnožila aj priezvisko „ŠTEFÁNIK“ do dnešného počtu Štefánikovcov, ktorí osadu obývajú. Meno Uhry táto osada dostala opäť podľa prvého zakladateľa, ktorému miestne obyvateľstvo hovorilo UHER, pretože sem utiekol z Uhier – teda Uhorska.

Mladá predsedníčka OV, ktorá fakticky správu, čiže článok, akože písala, nemá ani poňatia, kto bol Štefánik. Škola, ani noviny, ani knihy – jej to nepovedali. Nie je tu teda a ani nemôže byť nijaký iný zámer ako ten, že chce čo najdôkladnejšie oboznámiť čitateľov so svojou osadou a jej obyvateľstvom. Nemýlila som sa. Keď som jej hotový článok dala prečítať a podpísať, bola so „svojou prácou“ spokojná a bez rozmýšľania si ju s radosťou podpísala. Takto to chápali aj cenzori hore. Veď oni nevedeli, že to písal v skutočnosti niekto, kto vie, čo znamená meno Štefánik a kto bol jeho nositeľom!

Urobili však, čo som predpokladala. Zmienku o Štefánikovcoch z článku vypustili. Tým som si overila, že ich máta aj desaťročia mŕtvy Štefánik. Že sa jeho mena boja natoľko, že ho nechcú ani spomenúť. Pripadalo mi to, ako keď sa strelí do vrabcov. Musela som sa usmievať, ako som im zamiešala karty a aká hrôza ich pojala, keď si uvedomili, že keby to napísali – čo bolo v článku koniec koncov to najzaujímavejšie, stovkám starších občanov by sa v mysli vynoril generál Milan Rastislav Štefánik. Ba možno by pred duševným zrakom videli aj jeho zbúranú sochu v Považskej Bystrici!

„Súdruhovia podívaj sa: na tomto príklade sa možno poučiť, akí musíme byť sústavne bdelí a ostražití! Veď aj takáto prostoduchá zmienka môže narobiť ideologické škody! Už to stačí, že nám tu v okrese žije najmenej sto Štefánikov, ktorí sa priženili z osady do okolitých obcí a ďalej toto meno znásobujú. Nie je však možné ich donútiť, aby si ho zmenili.“ Takto možno cenzori špekulovali a rozdebatovali sa nad korektúrou článku predsedníčky občianskeho výboru osady Uhry.

A meno ŠTEFÁNIK žije. A bude žiť naveky!